

Satusalkku

Kehittämistehtävä, kielitietoisuus koulutus 8.5.2019.

Minna Kohonen, varhaiskasvatuksen opettaja, Vaskivuoren päiväkoti, Vantaa.

Albert Einstein, fyysikko. Miten hän liittyy lukemiseen?

- ▶ Pienen pojan äiti kysyi fyysikko Einsteinilta, että miten hän kasvattaisi pojastaan matemaatikon? Einstein kehotti lukemaan pojalle satuja. Jos äiti haluaisi pojalleen vielä enemmän menestystä, niin hänen pitäisi lukea vielä enemmän hänelle satuja.
- ▶ Einstein oli huomannut, että satujen lukeminen edistää myös matemaattisia taitoja.

Kehittämistyön lähtökohdat:

- ▶ Länsi-Vantaan alue on hyvin monikulttuurinen ja monikielinen.
- ▶ Vaskivuoren päiväkodin lapsista noin 70 % ovat monikulttuurisia lapsia.
- ▶ Lintulaakson 14 lapsesta vain 3 puhuvat äidinkielenään suomea. Muut kielet, arabia, somalia, tigrinja, farsi, albania, viro ja turkki.

Miksi valitsin sadut kehittämiskohteeksi?

- ▶ Havainnoimalla lapsia pidemmän aikaa huomasin heidän olevan kiinnostuneita musiikista, saduista ja eläimistä.
- ▶ Lapset oppineet suomea parhaiten laulujen ja satujen kautta.
- ▶ Lintulaaksossa käytössä vahva kuvatuki ja tukiviittomat. Niiden avulla lasten suomenkielen oppiminen ollut tehokasta.
- ▶ Saduiksi valikoitui lyhyet ja perinteiset lastensadut, joissa eläimiä.

Tavoitteet:

- ▶ Suomenkielen sanojen ja lauseiden oppiminen mukavalla ja kiinnostavalla tavalla.
- ▶ Satujen maailmaa elävöitetään kuvahahmoilla. Lapset saavat myös leikkiä näillä kuvilla, eivätkä ne ole vain kasvattajan käytössä.
- ▶ Yhteinen mukava toiminta ja tekeminen. Satujen mielikuvitus maailma tulee lapsille tutuksi. Positiivinen asenne satuja kohtaan.

Tavoitteet:

- ▶ Satusalkkua voi käyttää päiväkodin kaikki ryhmät ja lapset.
- ▶ Satusalkkua saa lapset ja vanhemmat lainata myös kotiin.
- ▶ Satusalkkuun tulee samat sadut eri kielillä.
- ▶ Lapset voivat myöhemmin esittää satuja toisilleen nukketeatteri tyypillisesti.
- ▶ Saduista voi jatko kehittää liikuntaan, musiikkiin ja taiteeseen myös samaa satumaailmaa.

Teoriaa satujen takana:

- ▶ Bettelheim (1984) on todennut sadun olevan taikapeili, joka heijastaa joitakin puolia meidän sisäisestä maailmastamme.
- ▶ Bettelheim (1998, 11-14, 170.) sadut antavat lapselle keinoja oman sisäisen kaaoksen selvittämiseen . Lapsella on mahdollista samaistua sadun hahmoihin, koska hän on psykologisesti ja emotionaalisesti samalla tasolla kuin satujen tapahtumat.
- ▶ Bettelheim (1998, 171.) sadut rikastuttavat lapsen sisäistä maailmaa.

Teoriaa lisää:

- ▶ Sadut saavat aikaan lapsille tunteita ja ne ovat edellytys oppimiselle. (Anning 1991: 37.)
- ▶ Satujen lukeminen ja keskusteleminen kehittää lapsen kieltä. Sadut voivat toimia lapsen psyykkisen hyvinvoinnin edistäjänä. Lapsi voi sijoittaa sadun hahmoihin pelottavia tunteita ja ajatuksia. Satujen onnellinen loppu tuo lapselle tulevaisuudentoivoa ja auttaa lasta kehittymään. Sadut antavat ajatuksille tilaa. Sadut mukautuvat lapsen kehitystasoon. (Kajamaa 1999: 125-133.)

Teoriaa:

- ▶ Satujen maailma antaa lapselle toimintamalleja, minkä vuoksi saduissa on hoidollista voimaa. Satujen onnelliset loput viestivät lapselle, että itsenäistyminen ja omien voimien kokeileminen tuottavat tulosta. Sadut voimaannuttavat kestäämään elämän vastuksia. (Heikkilä-Halttunen 2015: 100.)
- ▶ Satujen avulla on helpompi käsitellä lasten kanssa hämmentäviä asioita. (Heikkilä-Halttunen 2015: 101.)
- ▶ Satujen kuunteleminen vahvistaa lapsen mielikuvitusta.

Miksi lukeminen on tärkeää:

- ▶ Sanavaraston kartuttaminen auttaa oppimisessa ja myöhemmin lukutaidon kehittämisessä. (Alijoki 2010: 81.)
- ▶ Lukeminen stimuloi lapsen kognitiivista kehitystä. Aikuisen positiivinen asenne lukemista kohtaan siirtyy lapselle ja lapsen lukemisvalmiudet kehittyvät. (Alijoki 2010:82.)
- ▶ Kirjat opettavat empatiaa, kykyä ottaa toisten tunteet huomioon. Lukuharrastus lisää lapsen sanavalmiutta ja kykyä tulla toimeen toisten kanssa. (Heikkilä-Halttunen 2015: 49.)

Toteutus:

- ▶ Mukana kaikki lintulaakson 14 lasta.
- ▶ Satumatkat tehty kolmessa eri ryhmässä, jokaisessa mukana 3-4-lastaa. Ikäjakauma 3-4-vuotta.
- ▶ Satumatkat 2 kertaa viikossa.
- ▶ Sama satu luetaan lapsille kaksi eri kertaa peräkkäin. Ensimmäisellä kerralla luen sadun läpi ja näytän satuun kuuluvat hahmot sadun edetessä. Toinen kerta samalla tavoin ja sitten keskustelemme yhdessä saduista. Lapset saavat leikkiä satuhahmoilla.

Sadut, mitkä olivat mukana:

- ▶ 1. Punahilkka
- ▶ 2. Susi ja seitsemän pikku kiliä
- ▶ 3. Kultakutri ja kolme karhua
- ▶ 4. Kolme pientä porsasta
- ▶ 5. Kettu ja korppi
- ▶ 6. Piparkakkupoika
- ▶ 7. 3 pukkia

Kolme pientä porsasta

Seitsemän pikku kiliä

Toiminnan kuvausta:

- ▶ Kokoonnuimme aamupäivisin kello 9.00-10.00 välillä. Oma rauhallinen pieni tila. Lasten helpompi keskittyä.
- ▶ Luin lapsille sadun 2-3-kertaa viikossa. (Lapsien toiveet huomioon ottaen. Osa lapsista halusi kuulla sadun joka päivä, osa taas harvemmin.) Huomioin lasten vireystilan ja tunnelman. Kun lapset jaksoivat keskittyä, niin luin pidemmän sadun. Kun olivat levottomampia, niin lyhyempi satu.
- ▶ Pienryhmät eivät olleet kiinteät ja pysyneet samoina. Lapset vaihtuivat ryhmästä toiseen riippuen siitä, ketkä olivat tulleet aamupäivällä paikalle.

Toiminnan kuvaus jatkuu:

- ▶ 7 sadusta ehdimme käydä läpi 6 kpl. Viimeisen sadun käymme läpi vielä ensi viikolla.
- ▶ Satumatka kesti kerrallaan noin 10-20 minuuttiin.
- ▶ Otin huomioon lapsien jaksamisen hyvinkin yksilöllisesti.
- ▶ Lintulaakson vanhin tyttö ”Aino” 5-v. olisi jaksanut kuunnella satuja vaikka tunnin. Kun taas yksi 3-v. ”Seppo” ei olisi millään jaksanut kuunnella edes minuuttia. Vaihteluväli oli hyvinkin suurta.

Toiminnan arviointi: onnistumiset

- ▶ Lapset lähtivät satumatkalle mukaan innostuneina ja positiivisina.
- ▶ Lasten sanavarasto ja lauseet lisääntyivät verrattuna aikaisempaan.
- ▶ Osa lapsista innostui selvästi kirjoista aikaisempaan enemmän. Hakeutuivat enemmän myös itsenäisesti kirjojen pariin. Toivat myös kirjoja enemmän aikuisille luettavaksi.
- ▶ Yhteiset satumatkat olivat yhteinen mukava hetki, joissa meillä oli kivaa yhdessä.

Kehittämisen kohteet:

- ▶ Osa lapsista tuli aamupäivisin hyvin myöhään paikalle, jolloin eivät ehtineet tähän mukaan ollenkaan tai tulivat kesken toiminnan mukaan. Jatkossa vanhemmille voisi tehdä tiedotteen/infokirjeen asiasta, missä olisi päivämäärät ja kellonajat satumatkoista.
- ▶ Välillä levottomat lapset osuivat samaan ryhmään, jolloin se häytti rauhallisempien lasten kuuntelemista. Kerran kaksi lasta, jotka puhuvat samaa äidinkieltä osuivat samaan ryhmään, niin he alkoivat puhumaan vain omaa kieltään, eivätkä ollenkaan kuunnellet itse satua. Satu keskeytyi koko ajan.

Kehittämisen kohteet:

- ▶ Osan lapsien suomenkielen taito on heikko, jolloin he olisivat tarvinneet vielä intensiivisempää tukea ja apua tähän. Toisaalta he kuitenkin näyttivät päällepäin ihan tyytyväisiltä.
- ▶ Tähän valmisteluun ja satujen kokoamiseen olisi tarvinnut enemmän aikaa töissä. Nyt oli samaan aikaan työnalla varhaiskasvatussuunnitelmia, hyve4-kuvauksia ja kielen seurantalomakkeita. Kevät on kaikkein kiireisin aika tähän. (8 hyvettä jne.)
- ▶ Kokonaisuudessaan hyvä kokemus.

Satumatkat tulevat syksyllä jatkumaan

- ▶ Satumatkat tulevat syksyllä 2019 jatkumaan.
- ▶ Mukaan tulee myös saduttaminen.

▶ **Kiitos kaikille 😊**